

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Impăcarea și ideea de stat.

Sibiu, 16 Noemvrie n.

Scrisoarea contelui Tisza, publicată în ziarul unguresc „Az Ujság”, în chestia tratativelor ce se urmează încă între guvern și fruntașii neamului nostru, pentru a se ajunge la înțelegere și la împăcare, scriitoare, al cărei cuprins l'am dat și noi într'un număr mai recent, a îndemnat pe unii dintre confrăți, mai ales din România, să tragă la îndoială intențiunile bune și serioase ale guvernului, de a lega pace cu Românii, pentru că, zic ei, dacă contele Tisza declară lămurit, că e gata să lege pace și înțelegere cu Românii în orice moment, însă numai dacă Românii se închină ideii de stat maghiar, — ceeace e egal cu desnaționalizarea Românilor, — pacea și înțelegerea nu va fi legată niciodată între Maghiari și Români, pentru că Românii nu vor renunța niciodată la limba și naționalitatea lor.

Pusă astfel chestia, și scoasă astfel concluzia din scrisoarea contelui Tisza, suntem de acord cu ceice prorocesc neisbutila pertractărilor de înțelegere, pentru că într'adevăr, cu prețul renunțării la limba și legea noastră, cu prețul desnaționalizării poporului nostru, nu se va afla nime între Români, care să lege înțelegere cu guvernul unguresc. Decât așa o înțelegere, și așa o pace, vom zice toți, că e mai bună o luptă cinstită și energică, pe moarte pe viață dacă se va cere, așa cum a mai purtat-o poporul nostru și în trecut.

Suntem noi, Românii din patria aceasta, un popor, care mult a suferit, când din vina sa, când din vina altora, când din vina vremilor grele cu cari nu s'a putut lupta; un popor, care mult a suferit și mult a jertfit. Dat'au moșii și strămoșii

biruri grele, fost'au puși în jug ca vitele, vărsatu-și-au sângele pentru apărarea patriei, dar limba și legea nu și-au lăsat-o niciodată, ci le-au considerat totdeauna de comori mai prețioase și decât viața. Despre poporul nostru spun doară cronicarii cei vechi, că mai mult a luptat pentru limba decât pentru viață!

De o desnaționalizare a poporului nostru să nu ne temem deci, pentru că nu are să urmeze în vecii vecilor, nici chiar atunci, când i-ar fi dat să treacă de nou prin întunecul și suferințele din trecut. Și ceice cred, că cu prețul acesta se poate ajunge la înțelegere cu Românii, se înșală amar.

Întrebarea e însă, că oare putem pune în șirul acestora și pe contele Tisza? Putem presupune despre un bărbat de stat, înzestrat cu pregătirile și cunoștințele pe cari le are acest fruntaș al Maghiarilor, că nu cunoaște din deajuns firea Românului și nu cunoaște îndârjirea cu care ține acesta la legea și la limba sa? Putem deci crede, că nobilul conte dorește într'adevăr o înțelegere cu Românii numai pe calea desnaționalizării acestora, numai dacă ei se închină ideii de stat maghiar?

Nu putem să credem așa ceva despre contele Tisza. Poporului pe pe care vrei să-l desnaționalizezi, nu-i cauți prietinia, nu umbli să legi înțelegere cu el, ci cauți să-l asuprești mai departe, să-l ții culcat la pământ, până se pleacă ori sucumbă. Iar contele Tisza vrea doară înțelegere și pace cu Românii. Trebuie deci că e o mică neînțelegere la mijloc. Sub ideea de stat maghiar contele Tisza probabil că nu înțelege aceea ce am înțeles noi până acuma, contopirea naționalităților nemaghiare în elementul unguresc, ci altceva, poate că: integritatea teritorială a statului ungar, ori recunoașterea stării existente de drept.

Ar fi bine deci, dacă ni s'ar da odată o definiție corectă și clară a noțiunii atât de mult întrebuințată și atât de puțin înțeleasă: „ideea de stat”, căci pentru lucruri pe cari nu le înțelegem, ori le înțelegem rău, nu poate nime pretinde să ne însușim. Iar ideea de stat nu ni-a putut-o defini nime până acuma așa, ca să dispară bănuiala, că sub ea nu s'ar ascunde aceea ce credem noi că se ascunde: o singură limbă și un singur popor în țara ungurească. S'a făcut odată întrebare chiar și în dieta țării din partea unui deputat român, că sub „ideea de stat” ce se înțelege, însă ministrul de interne de atunci nu a putut da alt răspuns, decât că ideea de stat e ceva ce „se simte” numai, dar nu se poate explica, ori defini. Și cum până acuma nu s'a aflat încă vreun aparat, cu care să se poată constata, ce se simte omul, cu greu se va putea stabili, că dintre Români cine se închină și cine nu se închină ideii de stat? Pentru că noi știm să ne închinăm altarului, știm să ne închinăm tronului, știm să ne închinăm statului din care facem parte, constituției, legilor, stăpânirilor, — dar unei „idei” pe care nime nu ni-o poate defini, nu știm și nu putem să ne închinăm.

„Cartea și poporul”.

Sab acest titlu a publicat „Gazeta Transilvaniei” în numărul de Vineri un prim articol, în care se plânge, că poporul nostru nu prea citește, din vina conducătorilor sei naturali, cari prea puțin se interesează de hrana sufletească a poporului. Țăranul nostru nu prea aleargă după carte. Puținile reuniuni de citire, întemeiate pentru popor, nu prea dau roade. Nici bibliotecile ambulante ale „Asociațiunii” nu pot arăta mari succese. Se cere deci, ca conducătorii și fruntașii satelor să și dea toate silințele, pentru a deștepta mai bine în popor dorul de carte românească. Fiecare să adune la sine pe cei deștepți din sat și să formeze cu ei reuniuni de citire,

ținându-se apoi de următoarele sfaturi bune ale „Gazetei Transilvaniei”:

„Să procure fci potrivite gradului de cultură și pentru gustul și folosul plugarilor. Să înființeze biblioteci populare și mai ales să nu uite a se folosi acum pe timpul iernii de bibliotecile ambulante ale „Asociațiunii”, cari în multe locuri zao prăfuite și nedeschise.

Acum, pe timpul zilelor de iarnă, e cel mai bun prilej, ca preoțimea și învățătorimea noastră să intre în sufletul poporului. Să fie în zilnică atingere cu el. Să sfătuiască, să îndrume pe fie-care pe ceea ce e bună, ca zilele și seriile de iarnă să le petreacă cu îndeletniciri folositoare.

Păcat neiertat au toți acei preoți și învățători, cari în zilele acestea de iarnă se retrag și se închid în ceroul restrâns al familiilor, și se mulțumesc a-și împlini numai datorința strict oficială, uitând, că oficiul ce-l poartă în mijlocul poporului nostru, nu este o carieră, ci un apostolat, o vocațiune.”

Vitalitatea noastră.

S'a accentuat necontent în trecut și se susține cu tărie și în prezent din partea atâtor intelectuali cu greutate ai neamului nostru, ba chiar și din partea multor savanți străini, că poporul românesc de pe aceste plaiuri de mult s'ar fi nimerit, de mult nu ar mai figura numele lui în registrele popoarelor vii, în urma necontentelor lovituri și potopuri câte au năvălit asupra lui, dacă din fericire nu și-ar fi avut cetea sa de scăpare, fortăreață cu ziduri tari, care a respins cu îndărătnicie loviturile mortale, dacă acest năcăjit popor nu-și avea — *biserica sa*.

După ce a îmbrățișat creștinismul chiar din prima eră, poporul nostru a cuprins în mod complet salutarele recete evanghelice creștine, acomodându-se aceloră în toți timpii și sub toate raporturile vieții, și în modul acesta și-a agonisit o comoară valoroasă, păstrată cu multă scumpătate, și lăsată drept moștenire număratoarei generații până în zilele

FOIȘOARĂ.

Curentul științific și popular.*)

Nu a trecut mult timp dela apariția bibliei stenografice, care a făcut cunoscută „arta neagră” și afară de parlament, nu s'a pus bine baza școlii, care avea să predomnească mai târziu, și s'a și născut un nou curent.

Acesta era întemeiat pe o bază curat științifică, din care cauză a și luat un caracter deosebit de al școlii lui Gabelsberger, deși se vedea destul de limpede, că o bună parte din principiile fundamentale își trag originea din principiile acelei școli. Întemeietorul, W. Stolze, dela a. 1844 începe a-și lăși sistemul cu deosebire în partea nordică a Germaniei. A cucerit la început aproape toată această parte. Acest avânt însă îl poate datorita numai dezvoltării vieții politice și mai mult înverșunării luptei pentru existență. Întrebarea a fi aflat un răspuns mai potențat în creșterea fiecărui individ a întărit lupta pentru existență și mersul acesteia la rândul său a dat un avânt multor invențiuni practice, între cari a fost și stenografia. De partea cea mai mare a acestor favoruri la început s'a putut bucura numai stenografia lui Stolze. Aceasta com-

pusă fiind pe bazele-i curat științifice a căutat să fie o oglindă adevărată a limbii. Caracterele sunetelor să fie scrise curat fonetic și totdeauna și curat ortografic. Urmărind acest scop Stolze a adus o parte nouă în simbolizarea vocalelor și gruparea caracterelor. Nu numai în aceasta stă puterea sistemului, ci cum am zis, în potrivirea caracterelor cu sunetele vorbirii. Simbolismul lui este slabuț. Nu poate avea în sine o bază curat științifică. Luându-se în vedere, că vocala *i* e înaltă, aflându-se în interiorul cuvântului, numai astfel să se poată exprima, dacă se pune întreg cuvântul mai sus, ceeace nu-i corect din punct de vedere practic. Tot astfel și la vocala *o*, care se exprimă prin punerea mai jos a cuvântului și la vocala *u*, care se distinge de aceasta numai prin îngroșare. Simbolizarea vocalelor *a*, *ä* și *ü* este ceva mai potrivită. Cu simbolizarea lui Gabelsberger se aseamănă aici aceea a caracterului sunetelor *e*, *ei*, *ö*, *au* și *äu*. În unele privințe și simbolizarea consonantelor prin vocale a lui Vidal (Notographie, Alphabet Universel de tons, 1819) o întrece pe a lui Stolze.

Năzuința principală însă de a potrivi grafica semnelor cu ortografia a alungat multe calități pe cari de altfel le-ar fi putut avea acest curent. Această slăbiciune se simțea tot mai mult de frunt-șii lui. În numerele din anul 1867 ale revistei din Hamburg: „Unterhaltungsblatt für Sienographen” Herman Schlegel a îndrăznit să schimbe puțin calea curentului. Te-

mându-se de școala lui Gabelsberger, care acum oucerea tot mai multe țări și amenința cu peire curentul, toți fruntașii s'a hotărât să-i schimbe calea, dându-i direcțiunea poporală. În anul 1872 s'a și făcut reforma.

Noul stolzeanism a hotărât să reducă numărul sigilelor, adică al abrevierilor, pe care-l înmulțise Stolze, ca să poată ajunge la sursătimea lui Gabelsberger și să mai schimbe unele semne, cari le credea de nepotrivite. A început să se de-parteze din ce în ce de ortografie, nu a mai băgat în samă întonarea silabelor, care se arată prin semnele stabilite ale prozodiei (—). Curentul pur științific de mai înainte a devenit un curent popular, care nu mai ținea cont nici chiar de regulile gramaticale ale limbii. Cu reformele până acolo s'a ajuns, de cuvântul: stenograf, se scrie sten-ogr-af.

Văzând marele pericol, care a dat peste curent, în a. 1871 Ferdinand Schrey l-a îmbunătățit. Cartea lui: „Vereinfachte deutsche Stenographie” a putut câștiga ceva din simplitatea lui Gabelsberger, dar a pierdut din scurtime. Și se știe, că până când un sistem nu corespunde tuturor cerințelor, până atunci nu poate fi sigur de o durată lungă și de o lăptire pusă pe un fundament trainic. Lăptirea acestui sistem s'a putut face numai printr'o reclamă mare și nedemnă de o artă. Înșelat de o dezvoltare atât de mare a ceroului de cuceriri, Schrey a cutezat să se rupă

de curentul poporal, voind a crea o școală independentă. Neputând însă reuși, a dat mâna cu confrății săi și s'a pus pe muncă. Însă munca zadarnică — a fost. Sistemul degenerat merge spre peire. Înzadar Karl Kreis își bătea capul să-l lățească tot mai mult în Franța și Elveția prin ziarul: „Le Phono-Sténographe” (Redacția: Charles Kreis, P. O. Box New-York). Totul înzadar.

Slăbiciunile curentului științific și popular au fost mari. Mari din punct de vedere practic, și nu teoretic. Partea întâi a acestui curent, adică cea științifică, nu a întâmpinat la început atâtea pedee, cari s'a-i descopele geselele. Și dacă i-a venit câte o pedecă înainte, Stolze a știut s'o treacă cu ajutorul teoriei prescurtărilor din sistemul lui Gabelsberger. Îndată ce curentul și-a schimbat direcțiunea și a căutat să devină popular, nu a mai putut asculde nimio, ba și-a mai înstrăinat unele avantaje, pe cari le avea înainte. Acum alte sisteme cearcă să i ia locul, care i-au împrumutat unele părți bune, dar în legătură cu acelea și unele rele. Acum se nasc alte curente, cari au în vedere lăptirea unor sisteme compuse din diferite elemente ale diferitelor școli. Ele sunt curente de sine stătătoare, de oarece sub o formă mai puțin sau mai mult aplicată se cearcă să aducă în legătură și să ridice la același nivel toate condițiunile de îndeplinire, impuse unei adevărate stenografii...

Ioan Tîlșiu.

*) Din volumul „Istoria literaturii stenografice”, ce va apărea.

noastre: îndărătnicia lui alipire fabuloasă către limba și legea străbună, pe cari le are în biserică lui națională.

Nici un scrutător psiholog nu va putea nici în viitor, după cum nu a putut afla nici în trecut o altă o-bârșie a vitalității poporului românesc decât aceea, care se prezintă sub raportul fanaticei lui alipiri către limba și legea lui străbună, păstrate în sanctuarul bisericii sale naționale. Ear ca rezultat natural al acestor distinse calități ale poporului nostru, ca stea luminoasă a strălucit prin toți timpii nota caracteristică a vieții lui: moralitatea, propădită pe stânca puternică a credinței, însușiri pe cari nu le au alte popoare în asemenea măsură.

Aceste calități distinse au format în trecut și formează și astăzi scânteia, din care s'a aprins și face să se mențină aprins, în flăcări puternice, focul sfânt, care prin căldura și lumina sa a dat putere de viață neamului nostru, ca popor etnic deosebit.

Iar grijitorii acestui foc sacru, cei cari neadormit au vegheat ca să nu se stângă și au suflat în el duhul întăritor — au fost și sunt preoții români. În trecut, ca și astăzi, dela zelul și interesul acestora a depins în mare măsură, ca acest foc dătător de viață să se înalțe în flăcări puternice, ori să scadă în pâlpăituri slăbuțe, aproape de stângere. E foarte naturală deci constatarea obștească, că preotului român îi revine în mare măsură gloria de a fi stâlpul și steagul înălțării poporului, precum de altă parte pe umerii lui apasă și cea mai mare parte a responsabilității pentru eventuala lăncezire și degenerare. Deci pentru a precumpeni bine chestia importantă ce ne preocupă, înainte de toate trebuie să ne dăm seama de situația actuală. Se susține adecă aproape în general, că astăzi poporul nostru ar fi pierdut o însemnată parte din comoara moștenită dela străbuni. Se zice, că nu ar mai avea puterea credinței, și că nu ar mai fi atât de religios, și că nu ar mai manifesta aceeași tragere de inimă către datinile străbune, biserică națională, ca strămoșii noștri, și că în consecință slăbind legătura dragostei față de aceea, cel lega de „legea lui românească”, precum și față de datinile și obiceiurile străbune, — s'ar fi tâmpit mult simțul lui de jertfire întru susținerea și înflorirea celor mai de căpetenie așezăminte, — a bisericii și școlii!

Dacă aceasta ar fi adevărat, ar fi un lucru dureros pentru viitorul neamului, ar fi o catastrofă zguduitoare pentru toți, câți poartă la inimă soarta acestui popor. Din fericire însă lucrul nu este așa, și afirmările de mai sus sunt susținute și spriginite numai de indivizi, cari judecă numai după unele aparițiuni răslețe, și numai la aparență concordante cu constatările lor.

Această tagmă de oameni nu-și prea dau silința de a străbate, a căuta și afla prin miezul calităților și însușirilor poporului nostru în cel mai scutit loc sămânța acestor nobile calități sufletești.

Sămânța vecinic cu putere de viață productivă, care — necultivată în mod suficient — poate fi înăbușită încâtva de spinii și măricile indolenței, dar a se nimici, a-și pierde puterea de încolțire și productivitate — nici odată.

Tristele aparițiuni observate aici colea la poporul nostru și eșite din răceala lui manifestată față de biserică și școală; depărtarea acestuia de credință și datinile străbune, nu e de căutat totdeauna în stratul poporului, ci în lipsa de interes inde-

stulitor din partea cultivatorului acestui strat. Unde e cultivat stratul acesta intensiv și cu stăruință, unde poporul i se ține în continuu aprinsă făclia, luminându-i se cercul de vedere — de sigur poporul va pași numai pe calea cea bună și va merge înainte.

Din sirul nesfârșit de mărgăritare ale nobilelor inclinațiuni și însușiri dovedite spre fapte mari din partea poporului nostru — spre ilustrarea celor accentuate mai sus — țin să scot la iveală două, cari nu numai că merită a fi date publicității, dar ne silesc a le accentua cu un deosebit aplomb, dat fiind că astfel de fapte store chiar și admirația dușmanilor.

În vastul protopresbiterat al Hațegului este o parohie, comuna Luncani. E situată pe vre-o șapte vârfuri de munte (unele ramificații ale Carpaților, întinse în spre valea Streiului).

Comuna se estinde pe un teritoriu de circa 18-20 ckm. Un „luncan” pentru a-și exopera un ajutor dela „vecinul” său mai apropiat, în unele lipsuri de ale sale, trebuie să alerge până la vecin adesea cale de 1½-2 ore...

Coaste uriașe, văi adânci, piscuri stâncoase, toate acoperite cu lemn de fag secular — iată hotarul credincioșilor noștri din Luncani! Izvorul lor de câștig se reține la cărașie cu lemne și cărbuni, duși la turnătorie de fer din Hunedoara.

Două biserici ținute în stare corespunzătoare intrunesc alternativ pe credincioșii de aici în Dumineci și sărbători la slujba sfântă, unde cerând ajutorul Celui de sus se îmbracă cu nouă puteri spre a înfrunta creștinește greul zilelor.

Și acești bravi creștini și buni români, cu toată greutatea traiului lor năcăjit, cu toată dismembrarea localității lor, au izbutit să-și apere și susțină școala confesională!...

Până acum plăteau un învățător ambulant, care instrua băieții „cu săptămâna” în diferitele „centre” ale comune, având deci pentru fiecare „centru” câte o casă închiriată, după cum se nimerea. În timpul din urmă însă și cu deosebire dela votarea legii noi școlare, organele administrative au oprit și aici acest sistem de învățământ, și au provocat pe cei competenți, să-și zidească școală corespunzătoare, căci altfel li se va statifica școala.

La sfaturile părintești și binevoitoare ale protopopului tractual, și cu deosebire la stăruințele de fer ale parohului local, Ioan Samuilescu, acești prea năcăjiți credincioși au arătat în mod ideal, că poporul român ține cu toată puterea la ce e al său! Au înfruntat „constatările” pesimiștilor, că ar fi slăbit poporul în credință și putere de jertfire, pentru ce are mai scump pe pămant.

După ce din partea experților s'a constatat, că aici numai o clădire tare, alcătuită din lemn sănătos, ar putea rezista climatei și cu deosebire furiilor elementare, — pus-au credincioșii la olaltă creșterii câștigați cu crunte sudori, tras-au în rând cu câte 4-5 cai fără car câte 8-10 oameni bărnele de 8-10 stângini pe coastele piezișe în sus cale de 3-4 ore, pus-au cu toții, bărbați și femei, toată truda și ostenala posibilă, și iată lângă „biserică din deal” se ridică acum falnic o clădire impunătoare, acoperită cu eternit și căptușită pe din afară cu scânduri vâpsite, dat fiind, că școala nu ar putea rezista ploilor și vijeliilor turbate ce lovesc aici din toate părțile. Iată cum arată po-

porul, că e vie în el sămânța dragostei către tot ce este al lui! Cum rodește această sămânță, dacă e cultivată din partea grădinarului!

(Va urma).

Alegeri municipale.

Comitetul central comitatens din Sibiu al partidului național român, împreună cu clubul municipal român al comitatului Sibiu, a hotărât în ședința sa din 15 l. c. următoarele:

Pentru alegerile generale municipale din 24 luna curentă recomandă, ca în cercul electoral Sebeș oraș II. să fie realeși domnii Sergiu Medean, protopop gr. or. în Sebeșul-săs. și Lazar Trileanu, ases. consistor. în Sibiu, iar aleși de nou: domnii Dr. Nic. Lazar, avocat în Sebeșul-săsesc și Dr. Lucian Borcia, avocat în Sibiu.

În cercul electoral Sebeș district să fie realeși: domnii Dem. Comșa, profesor i. r. în Sibiu și Dumitru Munthiu, notar în Răciu, iar ales de nou: dl Octavian Goga, secretarul literar al Asociațiunii în Sibiu.

În cercul electoral Săliște să fie realeși: domnii Ioan Banciu, comerciant în Săliște. Dr. Nicolae Comșa, medic în Săliște. Nic. Hențiu, notar i. r. în Săliște. Nic. Ioan, ases. cons. în Sibiu, iar ales de nou: Dr. Ioan Lupaș, protopop gr. or. în Săliște.

În cercul Brad să fie reales dl Irimie Răduțiu, notar în Avrig, iar ales de nou dl Valeriu Florian, preot gr. cat. în Racovița.

Dela conferențele învățătoreschi.

Tractul Ungurașului.

Jimborul-mare, 6 Noemvrie n.

Ceea ce m'a îndemnat să iau peana în mână pentru a scrie acest raport, a fost faptul simplu de a ști și obștea românească cu interes față de înaintarea noastră școlară, că ce și cum lucră învățătoarea noastră în conferențe, și de ce idei e frământată azi, în timpul acesteia de tranziție? Nu voi abuza de cuvinte, ci voi trece fără mult încunjur la enunțarea pe scurt a celor petruite în conferența învățătoarească din tractul Ungurașului.

În ziua de 8/21 Oct. la 8 ore s. m. s'a ținut serviciul divin împreună cu invocarea Duhului Sfânt, la care au participat aproape toți învățătorii din tract, în frunte cu comisarul consistorial, dl protopresbiter Pavel Roșca și vre-o câțiva preoți.

După ce s'a făcut serviciul divin, punct la 9 ore, toți s'au întrunit în localitatea școlii confesionale din parohia Baica, unde dl comisar prin o cuvântare, în care arată necesitatea propunerii studiului religiei în școlile noastre populare, declară conferența învățătoarească de deschisă.

Ședința I.

Se alege un președinte din sânul învățătorimii pentru conducerea desbaterilor conferenței în persoana învățat. Ioan Georgea din Bălan, notari se aleg inv. Petru Bura din Jimborul-mare și Vasiliu Nossă din Răchii, iar bărbați de încredere inv. Ioan Terec din Baica și Petru Ferghete din Sântpetru.

Președintele rostește o cuvântare, în care arată însemnătatea predării bune în școlile noastre populare, și după aceea se intră în ordinea de zi.

Cetindu-se apelul nominal se constată, că afară de Gavril Brie din Jac și Alexandru Gog din Tresnea, toți sunt prezenți.

Se cetește rezoluțiunile consistoriale din 19 August 1910 nr. 13373 școl. cu privire la deciziunile conferenței învățătoarești din anul trecut și din 16 Sept. 1910 nr. 8433 școl. cu privire la cărțile oprite din școlile noastre populare de către înaltul ministru al instrucțiunii publice, cari se iau la cunoștință.

Urmează lecțiunea practică din religie pentru c. II. despre „Nașterea lui Moisi”, predată prin inv. George Bodea din Gălpăia. După ce prelegătorul își face auto-critica și apoi se cetește recensiunea prin inv. Alexandru Ghiurutan din Stănă, se deschide discuție liberă asupra temei la care vorbesc: Gavril Pășan, Ioan Terec, Vasiliu Nossă, Vasiliu Ciuca, preotul Joil Ghiurutan, prelegătorul și preșiden-

tul I. Georgea. Criticii făcând unele observări de formă, de conținut și felul predării, precum și de faptul, că nu s'a făcut aprofundare etică în destul, cu toate acestea tema după rezultatul ajuns se declară de bine succasă.

Se cetește elaboratul „Dare de seamă asupra celei mai bune cărți pedagogice cetită în ultimul an”, de Petru Bura, inv. După ce s'a cedit darea de seamă asupra cărții „Religiunea în școala veche și școala nouă”, de Dr. P. Birbu, se deschide discuție liberă asupra ei, la care iau parte preotul Joil Ghiurutan, care observă, că afirmarea disertatului cu privire la starea mizeră a învățătorilor, accentuată în introducere, nu corespunde adevărului, de carece prin art. de lege 27 din 1907 li s'a asigurat esistența, înocul tema o declară de foarte bine succasă și propune a i se aduce pentru lucrarea temeinică mulțumită protocolară, ceea ce conferența primește.

Ședința se ridică la 12 ore din zi.

Ședința II.

Deschizându-se ședința la orele 3 p. m. și cetindu-se apelul nominal se constată, că sunt prezenți tot cei din ședința anterioară.

Se pune la ordinea zilei tema practică din limba maghiară „A várar” pentru clasa IV., predată de George Trif inv. Bădia care terminându-și prelegerea își face auto-critica, spunând că tema a lărat-o pe baza metodei directe, aflându-l de cel mai ducător la scop. V. Ciuca își cetește recensiunea asupra temei „A várar”, și face unele observări de formă și stil.

La discuție asupra ei iau parte, I. Terec, care susține, că prelegătorul nu a purces treptat, ceea ce e mare greșală pedagogică, trecând dela tână adreptul la predare. V. Nossă care ca înainte de a face observările la predare, din recensiune să se omită cuvintele „inimicul închipuit”, de carece acelea exprimă ofensă la adresa unor membri, iar la prelegere face observare, că aplicarea a fost cam defectuoasă. G. Pășan zice, că prelegătorul ce e drept nu a purces după treptele formale, dar s'a folosit de metoda directă cu care predarea i-a reușit destul de bine. Preotul Joil Ghiurutan combate metoda directă folosit de prelegător cu afirmațiunea, că copiii numai așa vor putea învăța ușor, dacă li se va propune mai întâi românește și numai apoi ungurește. P. Ferghete vorbește despre metoda directă și metoda indirectă zicând, că acestea trebuie să meargă mână în mână și să se ajutoreze. Comisarul zice, că tema conform titlului a fost bine lărată și prelesă. Președintele reasumând observările făcute, anunță că tema a fost bine succasă, ceea ce conferența primește.

Ședința se ridică la 6 ore p. m.

Ședința III.

În 9/22 Octomvrie la orele 8 a. m. redeschizându-se ședința se cetește apelul nominal și se constată, că toți cei de ieri sunt de față.

Se pune la ordinea zilei predarea literăi „t” după metoda fonomimică, de Ilie Podariu, inv. Tamaș, care după predare își face auto-critica, zicând că ușurătatea cu care poți ajunge la predarea literelor, l'a îndemnat să îmbrățișeze acest metod.

După ce se cetește recensiunea asupra acestei teme de către învățătorul G. Lazar din Căbeșul român, se deschide discuție liberă asupra temei, la care iau parte: V. Nossă, care zice că deși nu s'a purces după treptele formale prin metoda său de predare prelegătorul a ajuns la un rezultat, care se poate numi foarte bun. I. Terec zice, că nu s'a scos bine la iveală litera „t”. G. Pășan afirmă, că nu e adevărat al metodei fonomimice, observă însă că cu toate acestea s'a ajuns la un rezultat bun. Preotul J. Ghiurutan își exprimă părerea, că nu e corect ca învățătorul să se țină prea legat de metode, ci să se acomodeze aceluși metod, care-i convine și cu care poate ajunge relativ în timp scurt la un rezultat favorabil. P. Bura susține, că povestea prin care s'a scos numirea sunului „t”, nu a fost repetată prin elevi, ceea ce a avut de urmare nesiguranța copiilor la pronunțarea sunului „t”. Comisarul face observare de formă. Preotul G. Murășan zice, că să se pună mai mare pond pe aceea, ca copiii să poată desface și încopcia son de son, consonantă de vocală. Președintele reasumând observările făcute anunță, că tema a fost foarte bine succasă, ceea ce conferența primește.

Se pune la ordinea zilei disertațiunea „Discuții relative la întemeierea de bibliotecă tractuale” etc. de inv. I. Terec. Se deschide discuție liberă asupra ei, la care iau parte P. Bura, care cere ca conferența să se identifice întru toate cu părerile autorului, iar pentru lucrarea minu-

țioasă să i se voteze mulțămirea protocolară. V. Nossă difuzăază unele afirmații ale autorului. Preotul J. Ghiurutan adresează la observările antevorbitorului, înlocuind însă tema o declară de foarte bine succedată, ceea ce peste tot conferența primește.

La ordinea zilei urmează disertațiunea despre „Greutățile ce le întâmpină învățătorul la predarea limbii maghiare în școlile noastre populare” etc. citită prin inv. V. Nossă. Deschizându-se discuție liberă asupra ei vorbește preotul J. Ghiurutan, care își exprimă dorința, ca disertațiunea fiind bine dezvoltată și de un interes general să se traducă în limba maghiară și astfel să se publice în vre-o foaie, ceea ce conferența primește.

Urmează la ordinea zilei citirea raportului despre starea învățământului din tract, prin referența V. Nossă. După citire se deschide discuție liberă asupra raportului, la care iau parte dnul comisar, preotul J. Ghiurutan, P. Ferghete, Petru Bura și preotul G. Murășan, după observările cărora conferența l-a luat la cunoștință, iar pentru lucrarea minuțioasă referenței i se votează mulțămirea protocolară.

Propuneri: Preotul J. Ghiurutan face propunere în sensul propunerii învăț. I. Terec accentuată în disertațiunea „Discuții relative” etc. cu privire la bibliotecile pedagogice tractuale, și anume ca acelea să fie comune cu ale preoților. Conferența primește.

I. Terec face următoarea propunere: „Având în vedere, că ar fi bine și de dorit, ca și poporul să poată lua parte la conferențele învățătoresc, unde ar fi profită oeva din disertațiunile populare ce în cazul acela s'ar elabora spre scopul acesta, să se roage Prea Ven. Consistor, ca timpul tinerii conferențelor să se pună în zile de primăvară și anume pe o zi de sărbătoare sau de Duminică, când și poporul să poată fi de față. Conferența însă nu o primește.

G. Pășan face următoarea propunere: „Luând în considerare, că învățătoria noastră ar trebui să desvolte o activitate extrașcolară, prezentându-se astfel înaintea societății ca o corporațiune compactă bine disciplinată și activă, propune ca învățătorii din acest tract asociindu-se să înființeze cu anul școlar curent începând un cor învățătoresc. Conferența primește.

Membrul V. Nossă face o propunere de mare însemnătate și anume, ca școlile de repetiție, în cari azi conform legii nouă școlare limba de propunere este exclusiv numai cea maghiară, și prin urmare a devenit o unealtă în mâna statului de a și omnia învățătoria noastră dela sate, ba chiar a răpune și periclită viitorul la mulți învățători, să se steargă cu totul, de care ce și-au pierdut însemnătatea ce au avut-o mai înainte. Conferența primește propunerea, cu adausul ca să se trimită Prea Ven. Consistor cu deosebit raport. Ar fi de dorit, ca în jurul acestei idei să se înceapă o discuție prin foi, ca să se vadă întrucât și cum s'ar putea realiza această idee.

Urmează alegerea comisiunilor și anume: În comisia pentru statorirea temelor fiind permanent se realez tot cei din anul trecut, adică P. Bura, V. Nossă și I. Terec; iar în comisia pentru facerea raportului se aleg P. Bura, I. Terec și P. Ferghete.

Conferența mai departe designează ca loc pentru ținerea conferenței cercuale din anul viitor parohia Cubleşul-român.

Terminele fiind agendele conferenței, dl comisar felicită învățătorimea pentru devotamentul și zelul dovedit la desbaterea obiectelor puse conferenței spre deliberare, și la 2 p. m. declară conferența inv. tractuală de închisă.

Domnului comisar îi răspunde prezidentul în termeni aleși, mulțămindu-i pentru paciența cu care a ascultat toate desbaterile și pentru binevoitorile sfaturi ce le-a dat. Ii urează mulți ani fericiți. Conferența erumpe în strigăte de „să trăiască” la adresa dlui comisar.

Nu pot trece cu vederea, să nu amintesc cu numele pe acei preoți cari au luat parte la conferența învățătoresc, deci iată-i: G. Murășan, preot, Jimborul-mare, Joil Ghiurutan, Unguraș, Remus Roșca, Tresnea, Iuliu Chiffa, Hida, Victor Both, Balan, Ioan Andrei, Rachiș și Emil Mică din Baică.

În fine trebuie să mai amintesc, că în decursul acestor 2 zile am avut masă comună în casa ospitală a învățătorului I. Terec, unde doamna casei ne-a provăzut cu mâncări gustoase, pentru care fapt și pe această cale primească mulțămirea noastră celei mai cordiale.

În ziua a doua după prânz am vizitat uneltele economice făcute în miniatură de către băieții școlii confesionale, sub

supravegherea harnicului învățător I. Terec, cari lucruri au stârnit admirațiunea tuturor. Toată lauda se cuvine învățătorului I. Terec pentru această inovație vrednică de urmat.

Petru Bura
not. conf.

NOUTĂȚI.

Alegere de protopresbiter. Luni s'a făcut în Săliște alegerea de protopresbiter, întrunind totalitatea voturilor date domnului Dr. Ioan Lupas, administrator protopresbiter, singurul candidat la acest post. Actul alegerii l-a condus dl Nicolae Ivan, asesor consistorial.

Călătorie de studiu. Dl Dr. Géza Szöcs, profesor la liceul din Lugoj și cunoscut filo-român, se află de câțva timp în București. Dl Szöcs, care vorbește perfect limba românească, cercetează în biblioteca Academiei documentele privitoare la epoca lui Mihai Viteazul.

Călătorie regală. Petru, regele Sârbiei, îndată după restabilirea sănătății principelui Alexandru, care tot mai e bolnav, va face o vizită la curtea regală din Roma. După aceea regele Sârbiei va vizita poate Viena și Parisul.

Sfințire de biserică. Comitetele parohiale din Fizești cu filia Galați invită la sfințirea bisericii, și școlii greco-orientale române care se va săvârși în 8/21 Noemvrie 1910. Banchetul se va ține la ora 1 după amiază în școală, iar Concertul dat din partea corului cursului al treilea teologic din seminarul Andreian, la orele 7 seara.

Una-alta. Un pasaj din numărul de Duminică al ziarului „Tribuna” din Arad găsuiește așa: „Rivalitățile între fiii aceluiaș nesam își au și ele rostul lor. Ele ne dovedesc, până la un punct, puterea de viață a unui popor, energia acumulată în sufletul lui, care energie caută să se degajeze într'un fel sau altul. Dar când ea se cheltuește în mici nimicuri, când ea ardează dreptă fratelui în contra propriului său frate, ar trebui să ne gândim la păcatul cel mare pe care-l facem, întocmai ca acei moștenitori nechibzuțicarini și dau samă de valoarea banului, pe care-l aruncă cu gesturi de Croesus. Cam cu același gest ne cheltuim și noi moștenirea noastră mult mai bogată decât a popoarelor uzate din jurul nostru: Energia noastră națională. Și nu ne gândim, că va veni o vreme, când va trebui să ne dăm samă de acest neprețuit talant”. — Acest pasaj al confratelui aradan care nu s'ar cuveni să-l încheem cu vorbele: *fabula de te narratur primo loco?*

Teatru român în Sibiu. Sâmbătă, în 19 Noemvrie n. 1910 se va reprezenta în sala „Muzeului Asociațiunii” Brândușa (Blanchette) piesă în 3 acte de Brieux, tradusă în românește de Em. Gârleanu. Regizor: I. Enescu. Bilete se pot procura la Librăria arhidiecezană și sara la casă. Venitul net este destinat pentru „Comitetul filial al societății teatrale din Sibiu”. Cassa e deschisă la 5 ore. Inceputul la 7 ore seara.

Hymen. Dșoara Grațiana Boneu și domnul Silviu Bezan, își anunță nununia, care se va celebra Duminică în 7/20 Noemvrie 1910 la orele 12 din zi în biserica gr.-or. română din Brad.

Dispariția lui Tolstoi. Se vestește din Petersburg, că marele scriitor contele Tolstoi s'a făcut nevăzut din Iasnaia Poliana, lăsând soției sale o scrisoare, în care zice că nu mai poate trăi în lux, și urmând pilda altor bătrâni se retrage în singurătate. Se roagă de soția sa, ca să nu-l caute nimenea în locul unde se va retrage, pentru că cu nici un preț nu se va mai întoarce la familia sa. Tolstoi s'a dus la o mănăstire veche în guvernamentul Caluga.

Nenorocire cu benzina. O doamnă dintr'un oraș al Germaniei spăla cu benzina capul filicei sale. Multe femei au obiceiul de a-și spăla astfel părul, pentru că benzina topește unsoarea. În cazul din Germania s'a întâmplat însă o mare nenorocire; benzina adevărată s'a aprins și a pricinuit arsuri atât de grave, încât fata în curând a murit. S'a crezut la început, că aburii de benzina au luat foc dela o flacăară de spirit. S'a cercetat și s'a constatat mai târziu, că spiritul, pe vremea incidentului, n'a ars la mașină. Un profesor a dovedit atunci, că benzina se poate aprinde, dacă frecăm cu ea părul, pentru că prin această frecare se produc scântei electrice. Așa s'a explicat nenorocirea amintită mai sus.

Teatru. Astăzi Miercuri, Taifun dramă, Joi Der Graf von Luxemburg, operetă.

Reforma calendarului gregorian. Consiliul confederațiunii Elveției va trimite delegați la conferența internațională, care se va ocupa cu schimbarea calendarului gregorian. Conform reformei, anul va avea 364 zile, sau tocmai 52 de săptămâni. Vaticanul a aprobat reforma proiectată.

De ale căilor ferate engleze. Pe liniile oăilor ferate din Anglia s'a sistat încă de pe la 1870 clasa a doua, mai ales la trenurile accelerate. În timpul mai nou aproape toate societățile de căi ferate engleze au urmat pilda aceasta, sistând clasa aceasta aflată de prisos într-o țară democratică.

Inundațiuni considerabile s'au produs în mai multe puncte din Franța. Sunt câțiva morți și mai mulți dispăruți.

Furturi. „Gazeta” din Brașov scrie: „Simțământul religios al unor indivizi a decăzut atât de adânc, încât nici sfințenia bisericilor nu mai e cruțată de lăcomia sacriligilor. Din Vad, com. Făgăraș ni se scrie, că în noaptea de 9 Nov. niște hoți necunoscuți încă, au intrat în biserică și cu o săcură luată din curtea unui om din vecinătatea bisericii, au spart dulapul epitropiei și au cules toți banii vr'o 40—50 coroane, adunate din disc și din vinderea luminărilor. — Tot asemenea și la biserica gr. or. rom. din Făgăraș s'a constatat un furt, — al treilea de vre-o doi ani încoace. S'a găsit zilele trecute dulapul epitropiei spart și banii de argint, coroanele și florinii, în sumă de 20—25 coroane — o căn palmă. Adece, galant hoț, nu s'a împovărat cu măruniș.”

Sentață aprobată. În comuna Antalfalva câțiva slovaci luterani au o biserică proprie, din care fac parte și vre-o zecă credincioși unguri de aceeași confesiune. Acești din urmă au cerut dela episcopul Scholtz, ca serviciul divin să se țină și în limba maghiară. Slovaci au protestat, zicând că biserica este a lor. Preotul totuși a început într-o Duminică a predica ungurește. Atunci slovacii, cântând demonstrativ cântece religioase, au eșit din biserică. Dați în judecată au fost pedepsiți. Descrierea acestor întâmplări a apărut în ziarul sârbesc „Branik” într'un articol scris de preotul sârb Matei Francici. Autorul fiind acuzat, a fost osândit de curtea cu jurați din Seghediu la 2 luni închisoare de stat. Sentața aceasta este acum aprobată de Curia regescă.

† **Preteasa Maria Ioanovicu**, născ. Fecheticiu din Boiu, a decedat în 31 Oct. v. la orele 7^{1/2}, seara în al 60-lea an al etății și al 42 al căsătoriei. Rămășițele pământești ale răposatei au fost înmormântate Marți în 2 Nov. v. la 1 oră p. m. O dihească în pace!

Teatru în Alba Iulia. Despărțământul Alba-Iulia al „Fondului de teatru român” invită la producțiunea teatrală următoare de dans aranjată cu concursul tinerimii din Alba-Iulia și jur care va avea loc la 21 Noemvrie st. a. o. (zua arhang. Mihail și Gavril) în reduta orașenească din Alba-Iulia. Venitul este destinat fondului despărțământului.

La fondul Victor și Eugenia Torășianu pentru înregistrarea fetelor sărace, al Reuniunii sodalilor români din Sibiu au mai dăruit: George Dănilă, paroh (Bachnea), soția sa Ana n. Ioanovic și copiii lor Liviu și Minodora, 1 cor.; Marcu Gligor, învățăcel rotar, 50 bani; Vasile Bran, învățăcel franțezar, 1 cor.; George Tocitu, paroh (Calacea, comit. Timiș), 50 bani; George Borzea, paroh (Coveș) 1 cor.; nuntașii mirilor Iosif Reti, zidar, cu dșoara Elena Avrigean, la stăruința votului Ioan Imbăruș, au dăruit cor. 624, din cari nașii Ioan Reti, măsar și soția sa Paraschiva n. Lugosan 2 cor., Ioan Imbăruș și S. Baci, măsar, câte 20 bani.

La Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu, cu prilejul expoziției de copii, aranjate în Sadu, s'au înscris următorii membri ordinari: Toma Bunea, Nr. 214; Dem. Drăghiciu, Constantin Dăncăneț, Nr. 15, Constantin Dan Dăncăneț, Dum. Dragomir lui Ioan Ioan Dragomir lui Ioan, Petru Dragomir, Dumitru Lotreanu Nr. 226, Simeon Lotreanu, Nicolae Morariu, Dem. Muntean, Ioan Munteanu Nr. 295, Ioan Petru Muntean, Demetriu Pasou, Ioan Pasou, fost primar; Dem. Popică, primar; Simeon Roman, Ilie Șandru, Constantin Vestemien și Stan Vestemien, toți economi; Ioan Tata comerciant și Ioan Oros, preot gr. cat., toți din Sadu.

Executarea lui Crippen se va face, cum se scrie din Londra, în dimineața zilei de 23 Noemvrie. În Anglia executarea s'a face fără nici un spectacol: în curtea temniței nu este alt cineva de față decât directorul, un judecător, un medic, un preot, câțiva grăjitori și un reprezentant al presei. Englezii nu sunt, cum s'ar zice, atât de umani față de criminalii lor, ca francezii bunăoară. Legea engleză condamnă la moarte nu numai pe cel ce a comis omor premeditat, ci și pe omul, care a comis omor intenționat, fără considerarea la iritațiunea extraordinară a făptuitorului. Executarea la moarte în Anglia se face în modal următor: Preotul temniței intră în celula osânditului, unde rămân siguri între patru ochi... După aceasta urmează în curând un cântec funebru, iar clopotul arestului bate mereu. Sfârșindu-se partea religioasă, doi îngrijitori sosesc și aruncă un vâl negru pe capul osânditului. Se fac câțiva pași, până la locul unde este ridicată spânzurațoarea. La o depărtare de doi metri așteaptă oălăul, îmbrăcat în negru și cu cravată albă. Un laț este aruncat împrejurul gâtului celui osândit, și în câteva momente actul e sfârșit. — Din acest prilej se reeditează o întâmplare petrecută la Londra în 1873, când șahul Persiei călătorea în Europa. Șahul adesea venise cu o mare suită să viziteze vestita închisoare a Londrei. Doarea mai ales să vadă, cum se face în Europa o spânzurațoară? Și a rugat pe directorul închisorii, să întocmească iute o executare! Directorul a răspuns cu respect, că deocamdată nu s'găsește în temniță nici un condamnat la moarte. Șahul s'a necăjit; însă îndată s'a îndreptat iarăși către director, zicându-i: „Uite, domnule, în suita mea am oameni de ajuns, alege-ți unul!”

Legendă din popor. În numărul mai nou al revistei budapestane „Enografia” se publică mai multe legende populare slovacesti despre Cristos. Dăm în traducere una din aceste legende, care are variante și la poporul nostru românesc: Cristos și Sfântul Petru călătoriau odată pe pământ. Au umblat pe jos de dimineață până în seară, și totuși n'au găsit loc de odihnă. Mergând tot naute, au dat de o pădure atât de mare, încât s'au răstăit într'însa. Domnul Cristos era foarte obosit. Hainele lui erau sfâșiate de spini, încălțăminte i se deslegară, și pietrele ascuțite îi săngerau picioarele. Pe unde trecea, rămăneau urme roșii pe pământ. Sfântul Petru a privit înapoi și a zărit patele roșii de pe jos. — „Priviște, Doamne, zise Petru, ce puncte frumoase roșii s'au ivit în iarba, care am călăto; oare ce s'a fie? — Iar Domnul a răspuns: „Oăpune, Petre!” După aceasta Cristos a ridicat mâna, a binecuvântat stropii de sânge, iar din aceia au răsărit oăpune.

Cărți și reviste.

Neamul Românesc Literar nr. 44 cuprinde: Scriitorul de azi, dl D. Anghel, de N. Iorga. Din Odissea lui Homer, de C. Popesco. Prin cimiterul Belu, de H. Stahl. Regele mării, poezie de Volbură Poianu. Elegie, de Goethe, traduc. de I. Sangeorgiu. Tinerete pierdute, de D. Izverniceanu. Cugetări. Cronică.

„Fluerasul”. A apărut nr. 19 din revista ilustrată pentru copii „Fluerasul”, sub conducerea dlui Florian Cristescu, institutor. Revista apare de 2-ori pe lună, abonamentul 6 lei pe an. Revista „Fluerasul” e pusă sub înaltul patronaj al A. S. R. Principelui Nicolae și e unica revistă românească scrisă anume pentru copii. Se pot face abonamente dela nr. 1. Se trimite număr de probă gratis. Biroul: Str. Morfeu nr. 8, București. O recomandăm cu căldură părinților cu copii de școală.

„Cartea de Aur”. A apărut și s'a trimis tuturor abonaților volumul VI din publicațiunea dlui T. V. Păcățian: „Cartea de Aur sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară”. În volumul acesta sunt înșirate evenimentele politice dintre anii 1872—1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, prețul e același, adică 10 coroane exemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—VI, cu prețul de 60 coroane exemplare legate, adreseze-se autorului în Sibiu (Nagyszeben). Prețul poate fi plătit și în rate lunare.

Nr. 895/1910 prot.

[449] 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. din **Selenulmare** se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român”.

Salarul 600 cor. și anume: 80 coroane prin repartitie dela popor, 520 cor. întregirea de până acum dela stat, restul de cor. 400 până 1000 cor. s'a cerut conform art. de lege XXVII. 1907 ajutor de întregire tot dela stat cuartir, lemnele necesare de foc și grădina prescrișă.

Cuincuenalul după un serviciu neîntre-rup de cinci ani la această școală.

Concurenții să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare în termenul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Sighișoara, 23 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial respectiv

Dimitrie Moldovan
protop.

Nr. 590/1910.

(450) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. din **Bintinți**, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Salarul învățătorului ales plătit în bani gata din repartitie pe fumuri socototind să și cele 5% după darea directă, e de 600 coroane.

2. Cuartir în natură socotit în 80 cor.

3. Grădina 1/2 jugăr socotit în 40 cor.

4. Lemne pentru foc socotite în 80 cor.

5. Restul salariului se va acuire dela stat în sensul legii școlare.

Doritorii de a reflecta la acest post au să și înainteze rugărilor instruite în sensul legilor din vigoare la adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul indicat și a se prezenta spre a să face cunoscut și în persoană și a și arăta dexteritățile în cântări.

Orăștie, 23 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 720/910.

(454) 2-3

Concurs repetit.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școalele noastre confesionale din **Borgo-Bistrița** (postul al II-lea la școala de pe „Pustă”), **Blașfalău-inferior** și **Blașfalău-superior**, toate în tractul protopresb. al Bistriței se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român” pe lângă următoarele emolumente:

1. În **Borgo-Bistrița** salar fundam. 1000 cor. adause cvincenale după lege, dar numai după timpul servit la aceea școală; cvartir în edificiul școlai, grădina și lemne de foc.

2. În **Blașfalău-inferior** și **superior** salar fundamental 600 cor. cu prospect de a se întregi la 1000 cor., adause cvincenale după lege, cvartir, grădina și relut de lemne.

Reflectanții la aceste posturi își vor trimite cererile instruite cu documentele de lipsă la oficiul protopresbiteral al Bistriței în termenul arătat, putând a se prezenta și în parohii spre a face cunoștință cu alegătorii.

Bistrița, 25 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Gregorin Pletosu
protopresb.

Ad. Nr. 530/1910.

(441) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna **Sohar**, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salar 300 cor. din cassa bisericeii, 52 cor. din cele 5% repartitie, iar restul de 648 cor. se cere întregire dela stat, și în caz de încuviințare alesul va beneficia și de aceea întregire, cuartir și 1/4 jugăr grădina în natură și 4 metri lemne de foc.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugărilor dinpreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul arătat și să se prezente în comună.

Abrud, 18 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 1084/1910.

(444) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător I. și al II-lea dela școala confesională din comuna **Bedeciu** prin aceasta se deschide concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru postul I. de învățător salar anual de 1000 cor. din care 600 cor. dela popor și 400 cor. întregire dela stat, cuartir liber în edificiul școlai, 8 m. lemne de foc și 20 cor. pentru grădina școlară.

Pentru postul al II-lea salar anual de 1000 cor. din care 200 cor. dela popor și 800 cor. întregire dela stat, precum și bani de cuartir, lemne de foc și grădina școlară.

Cluj, 20 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Tulin Roșescu
protopresbiter.

Nr. 577/1910.

(447) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Sânta-Măria** protopresbiteratul Ungurașului devenit vacant prin abdicarea fostului învățător, prin aceasta se scrie concurs, cu termen de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar anual de 600 cor. prin repartitie dela popor.

b) Folosirea grădinei școlai.

c) Cuartir în edificiul școlai după ce școala va fi edificată din nou.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugărilor concursuale instruite conform normelor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis și a se prezenta în parohie înainte de alegere spre a fi cunoscuți și în fine după alegere a înființa cor și a cânta cu elevii Dumineca și sărbători răspunsurile liturgice.

Fizeș-Sân-petru, 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 586/1910.

(457) 2-3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Jimborul-mare-Chendremal** protopresbiteratul Ungurașului se scrie concurs din oficiu cu termen de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Salarul împreună cu acest post este 1000 cor. la care parohia Jimborul-mare contribuie cu 300 cor., parohia Chendremal cu 100 cor. și 600 cor. din fondul cultural al arhidiecezei, cuartir în edificiul școlai și folosirea grădinei prescrișă de lege.

Cuincuenalele socotite computeate numai dela intrarea în funcțiune la această școală la timpul său se vor cere sau dela Consistorul arhidiecezan sau dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post pe lângă pregătirea normală au a mai documenta că sunt în stare a înființa cor în 4 voci și a conduce acel și au să cânte cu școlarii și adulți în biserică cântările liturgice și în fine a propune religia în toate clasele precum și în cursul de repetiție fără remunerațiune.

Rugărilor astfel instruite au a se subșterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, și concurenții au a se prezenta înainte de alegere pentru a fi cunoscuți parohienilor.

Fizeș-Sân-petru, 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Ungurașului.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 812/1910.

(445) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română din **Cetatea-de-baltă**, să publică prin aceasta concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt:

1. 300 coroane din repartitie dela popor.

2. 200 coroane ajutor dela Preavenabilul Consistor arhidiecezan.

3. 500 coroane ajutor de stat, ce să va cere imediat după ocuparea postului.

4. Cuartir, o odaie în edificiul școlai.

5. Un stânjin de lemne de foc.

6. Cuincuenalele să vor esopera dela stat, după 4 ani de serviciu la această școală.

Cererile de concurs să se înainteze conform normelor în vigoare subsemnatului (u. p. Kükülvár) până la termenul indicat mai sus, concurenții să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a fi cunoscuți de popor.

Cetatea-de-baltă, 13 Octovr. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 609/910.

[446] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de parohi în parohiile din protopresbiteratul Iliei:

1. Micănești cu filia Almășel.

2. Gialacuta cu filiile Târnavă și Căbești.

3. Godinești cu filiile Brașeu și Petrești, postul de capelan devenit vacant pe lângă venitele normate în regulamentul parohial se esorie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „T. Român”.

Emolumentele împreunate cu posturile de parohi din acestea parohii de ol. a III-a sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Competenții la vre-unul din aceste posturi au e-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la termenul sus indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică din parohia la care a concurat spre a cânta respective a celebra și predica.

Ilie, la 22 Octomvrie 1910 v.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Z. Murășan
protopresbiter.

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Valva luminoasă*” înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul 2 coroane, plus porto 30 bani.

Vițe de vie

foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivator de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de ac'o de unde cu prețul cel mai efin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afară din cele frumos, cu peste 1/2 milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de stroguri de vin și de masă, învitat respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,

posesorul primei școale de vierit din **Reichsdorf Nr. 121** posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 14—

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra ieftin și bine, pomi și alte plante, pentru școli de pomărit. Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curățiri totale a pă-mântului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit

(379) 9-32

Mediaș, Transilvania.

Catalog la cerere gratuit!

Edict de licitație.

Prin care se aduce la cunoștință că moșia Consistorului arhidiecezan gr. or. din comuna **Geaca** comitatul Clujului în mărime de circa 500 jugăre, arător, fânațe și pășune, se va da în arândă în licitațiune publică **Marți în 29 Noemvrie 1910** st. n. la 9 ore înainte de prânz.

Licitația se va ținea în biroul Casei Consistoriale și până la începerea licitației să primesc și oferte în scris, cari trebuie să fie provăzute cu timbru de 1 cor. și cu vadiul de 10% dela suma de 6000 cor. cu care se începe licitația.

Moșia se da în arândă pe șase ani, începând cu 1 Martie 1911 și până la 1 Martie 1917. Prețul de esclamară este 6000 coroane. Cei ce vor să ia parte la licitație au să depună la mâna comisariului consistorial, vadiul de 10%, dela suma de mai sus, sau 600 cor. în bani gata sau în efecte publice. Ofertele licitanților sunt pentru ei necondiționat obligatoare, pecând pentru Consistor numai după ce, acela va fi aprobat rezultatul licitațiunei.

Moșia e a să folosi așa cum să află ea astăzi, și schimbări în felul folosirii ei de azi se pot face numai cu învoirea Consistorului arhidiecezan.

La caz când arândă nu s'ar plăti la timpul destinat în contract, Consistorului îi stă în drept a declara contractul de arândă desființat și a esarândă moșia din nou pe spesele și în dauna arândatorului renitent. După arândă restantă este a se plăti camătă de întârziere de 8%.

Celelalte condiții de licitațiune se pot afla la Cassa consistorială și la fiscalul consistorial, **Ioan. A. de Preda**, în Sibiu.

Sibiu, la 3 Noemvrie 1910.

3-3

Consistorul arhidiecezan greco-oriental din Sibiu.

Viță de vie altoită

expediază sorte curate, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:

Prima plantatiune de vițe de pe Târnavă. Proprietar: **FR. CASPARI**, Mediaș Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit! Catalogul conține scr'sori de recunoștință din toate părțile țării și poate deci fi care po-er de vie a și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 6-25